

*Галупова Лариса Ігорівна*

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
асистент кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного  
права*

**ПЕРЕВАГИ МЕДІАЦІЇ ТА ТРЕТЕЙСЬКОГО СУДУ ЯК  
АЛЬТЕРНАТИВНИХ СПОСОБІВ ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У  
СФЕРІ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

Альтернативне вирішення спору - це неюрисдикційна форма врегулювання конфлікту без залучення органів державної влади. Завантаженість судів, великі витрати на судовий процес і неможливість впливати на рішення суду - все це призвело до розчарування громадськості у судовій системі. Наслідком чого стало зародження такого інституту як альтернативне вирішення спорів. В даному науковому дослідженні хотілося б зупинитися на таких способах АВС як медіація і третейський суд.

Медіація - це самостійний спосіб альтернативного вирішення конфлікту за участю третьої нейтральної сторони. Спектор О.М. розглядає медіацію у вузькому і в широкому сенсі: як самостійний спосіб альтернативного вирішення конфлікту і як безпосередній процес, фактичні дії, спрямовані на примирення сторін [1, с.74].

Головним завданням медіації є забезпечення взаєморозуміння між сторонами та, як наслідок, прийняття взаємовигідного рішення. На одній зі стадій медіації, сторони, кожна окремо, може спілкуватися з медіатором для висвітлення своєї позиції і свого бачення шляху до врегулювання спору. Зібрана інформація дозволяє медіатору краще зрозуміти сторони конфлікту, побачити всю картину спору і визначити можливість виходу з даної конфліктної ситуації, таким чином, щоб це рішення задовольнило обидві сторони.

При проведенні процедури медіації сторони самі керують процесом і самі приймають рішення. У будь-який момент вони можуть припинити медіацію,

якщо з будь-яких причин вони засумнівались в ефективності медіації. На відміну від судового розгляду, сторони, при проведенні медіації, самі вирішують коли звертатися за допомогою до третьої сторони, а коли припинити цю процедуру. У процесі медіації всі рішення приймаються тільки з взаємної згоди сторін, і обидві сторони добровільно беруть на себе обов'язки щодо виконання даного рішення.

Медіатор не втручається у процес прийняття рішення сторонами, але він дає можливість шукати різні варіанти вирішення спору і спільно вибрати той варіант, який максимально задовольнить потреби обох сторін. Крім того, медіація не є затяжною процедурою і розгляд справи може закінчитися за кілька днів. Головне, щоб сторони самі бажали якнайшвидшого вирішення конфлікту.

Медіація проходить конфіденційно. Надана сторонами інформація залишається невідомою для широкого кола осіб. У суді ж, інформація по справі набуває розголосу для всіх учасників процесу.

Ще одним способом альтернативного вирішення спору є звернення до третейського суду. Завданням третейського суду, як і державних судів, є захист порушеного або оспорюваного права. Третейський суд, сьогодні є, одним з найбільш популярних способів альтернативного врегулювання конфлікту. Це пояснюється тим, що він є незалежним, має широкий вибір суддів, а також характеризується гнучким процесом вирішення спору.

Третейські суди не є державними органами і не входять в систему судів, які здійснюють правосуддя від імені держави. Тому і рішення третейських судів проголошується не іменем України, як рішення інших судів. Основна мета третейського судочинства - допомога сторонам у вирішенні спірної ситуації з залученням професіоналів, фахівців у сфері права, не вдаючись до допомоги держави [2].

Сьогодні, в своїй діяльності третейський суд керується Конституцією України, Законом «Про третейські суди», іншими законами, нормативними

правовими актами, міжнародними договорами України та регламентом (для постійно діючих третейських судів). Різниця між третейськими судами та судами загальної юрисдикції полягає в наступному: третейські суди розглядають справи на підставі письмової третейської угоди між сторонами, рішення (постанови) таких судів не ухвалюються іменем України і є обов'язковими для виконання всіма фізичними та юридичними особами, крім сторін третейського розгляду .

До переваг третейського розгляду можна віднести такі можливості сторін:

1. Вибирати суд для розгляду конкретної справи (з числа постійно діючих) або формувати персональний і кількісний склад суду для розгляду справи;
2. Оперативність вирішення спорів третейським судом;
3. За наявності дійсної третейської угоди, державний суд не може прийняти справу до провадження;
4. Неформальна обстановка розгляду спору, яка сприяє налагодженню конфлікту;
5. Конфіденційність розгляду справи. Згідно ст. 29 Закону України «Про третейські суди», якщо хоча б одна зі сторін висунула заперечення проти відкритого розгляду справи - ведеться закрите засідання;
6. Широкий підхід до допустимості доказів, що дозволяє більш детально розглянути певну справу;
7. Остаточність рішення третейського суду, яке можна оскаржити тільки в державному суді при наявності грубого порушення судової процедури, визначеної законом;
8. Негайне виконання рішення третейського суду.

Але крім переваг є і недоліки, і основні недоліки пов'язані з тим, що розгляд справи в третейському суді призводить до значних витрат. Тому ті фізичні або юридичні особи, які не бажають нести істотні витрати, все ж звертаються в державні судові органи.

Що стосується співвідношення понять медіація і третейський суд, то можна відзначити, що і третейський суд і медіація є способами дружнього врегулювання спору. Вони між собою найбільш схожі, хоча і мають суттєві відмінності.

По-перше, третейський розгляд носить змагальний характер. В результаті одна сторона виграла, а інша - програла. Медіатор приводить сторони до компромісу, до такого рішення, коли обидві сторони знаходяться у вигаши. При медіації сторони мають шанси зберегти дружні партнерські відносини.

По-друге, рішення в третейському суді приймається третьою особою - суддею, а рішення в процесі медіації приймається сторонами за взаємною згодою.

По-третє, рішення третейського суду є обов'язковим і підлягає виконанню. В випадку, якщо сторони відмовляються його виконувати, воно підлягає примусовому виконанню. Медіаційна угода має силу цивільно-правового договору. Воно не може бути примусово виконано. Медіаційна угода може бути ухвалена судом, в такому випадку вже відкрите судове провадження закривається [3].

Таким чином, медіація і третейський суд є актуальними способами врегулювання конфліктів без залучення органів державної влади. З точки зору теорії, альтернативні способи вирішення спорів є найприйнятнішим для сторін, але відсутність належної правової підтримки та законодавчого врегулювання роблять такі способи скоріше ще одним предметом обговорення, ніж механізмом, який можна застосовувати на практиці. Законодавець повинен бути зацікавлений в популяризації та нормативному закріпленні правил використання альтернативних способів, адже вони здатні частково розвантажити судові інстанції, що дозволить державі зосередитися на реформуванні судової влади.

### *Список використаної літератури:*

1. Спектор О.М. Альтернативні способи вирішення цивільно-правових спорів: світовий досвід та перспектива застосування у правовій системі України / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин. – К.: «Фенікс», 2013 – С. 74
2. Гутгарц Е. Шість мифов о третейских судах в Украине, или как себя вести, встретив в кредитном договоре третейскую оговорку – [Электронный ресурс] – Режим доступа: [http://www.prostobank.ua/potrebitelskie\\_kredity/stati/shest\\_mifov\\_o\\_treteyskih\\_sudah\\_v\\_ukraine\\_ili\\_kak\\_sebya\\_vesti\\_vstretiv\\_v\\_kreditnom\\_dogovore\\_treteyskuyu\\_ogovorku](http://www.prostobank.ua/potrebitelskie_kredity/stati/shest_mifov_o_treteyskih_sudah_v_ukraine_ili_kak_sebya_vesti_vstretiv_v_kreditnom_dogovore_treteyskuyu_ogovorku)
3. Добролюбова Е.А. Медиатор vs. третейский суд: правовой аспект - [Электронный ресурс] – Режим доступа <http://www.center-bereg.ru/762.html>